

יילד שעשועים'

הנהלה שלמה מחליטה להוציא תלמיד 'גרוע' מבית הספר. בזכות התעקשות רב ישיש שמותיר אותו במוסד.

בפרשתנו, יעקב מתעקש לברך ולהניח את יד ימינו דווקא על ראש אפרים, הבן הצעיר של יוסף. יעקב רואה למרחוק שעתידו של שבט אפרים לסור מדרך ה' ולהתבולל בין העמים. הנביא ירמיהו, שיוצא לחפש אחר עקבות השבט קורא לו "יילד שעשועים", ומבטיח שלא לוקים יש כלפיו אהבה ללא תנאים. בברכתו, יעקב העניק את הכוח לכל יהודי לחזור הביתה.

כיצד נותנים 'צדקה' לרבי

לפני חודש נפטר במונטריאול החסיד הרב הירשל פייגלשטוק ע"ה, והוא בן 98 בפטירתו.

כשיהודי זוכה לאריכות ימים ובמיוחד לגיל הזה, אנו שואלים את השאלה הידועה מהתלמוד: "במה הארכת ימים"? אנו רוצים לגלות מהו סוד לאריכות ימים של אותו אדם.

השאלה היא לא איזה ויטמינים הוא לקח כל יום או כמה פעמים בשבוע הוא התעמל, אלא איזו מצוה מיוחדת הוא עשה שהוא זכה לאריכות ימים כזאת.

הרב פייגלשטוק התמנה למנהל בית הספר ושיבת תומכי-תמימים במונטריאול בשנת 1953, ואני רוצה לחלוק איתכם כמה סיפורים עליו כדי לקבל קצת מושג מי היה האיש.

כמנהל, הוא נהג להביא בכל שנה קבוצה של נערים מהישיבה לביקור אצל הרבי, ובסיומו הם היו מתקבלים יחד ליחידות.

כשהתמנה למנהל בשנתו הראשונה, הוא הביא קבוצה של כחמישים תלמידים. כשהם נכנסו ליחידות הוא הגיש לרבי את רשימת השמות שלהם. יחד עם הרשימה הוא דאג שכל ילד ייתן דולר אחד לצדקה, כפי המנהג שכאשר שמבקשים ברכה תורמים לצדקה, כדי למסור לרבי את רשימת השמות יחד עם כסף הצדקה.

בסיום היחידות, כשכל התלמידים יצאו והוא נשאר לבדו בחדר, הרבי פנה אליו ואמר: "איך יכולת לקחת כסף מהתלמידים? איך לא לקחת בחשבון שהתלמידים עלולים לחשוב שעל ברכה חייבים לשלם?" הרבי המשיך ואמר: "התלמידים חייבים לדעת שרבי לא קשור לכסף. אסור שהם יחשבו שענינו של רבי הוא כסף!"

באחת השנים שכיהן כמנהל, הוא התמודד עם קשיים רבים כמו שכל מנהל מוסד מכיר. הוא הגיע לנקודה שכבר לא יכל יותר להמשיך בתפקיד. הוא עלה על רכבת לניו-יורק מתוך מטרה לבוא אל הרבי ולומר לו שהוא רוצה להתפטר מתפקידו.

כשהגיע לניו-יורק הוא ביקש להתקבל אצל הרבי, אבל המזכיר אמר לו שאין כל סיכוי שיתאפשר לו להתקבל ליחידות בהתראה כה קצרה, שכן הוא לא הזמין תור. המזכיר הודיע לו חד משמעית שבשום אופן הוא לא יוכל להיכנס הלילה אל הרבי. הרב פייגלשטוק טען שהוא נסע למעלה משתיים-עשרה שעות ברכבת רק כדי לפגוש את הרבי, אבל המזכיר לא התרשם כלל.

בצר לו הוא כתב לרבי בפתק וסיפר שהגיע לניו-יורק כדי להיכנס ליחידות ולדבר בעניין שטורד אותו מאוד. הפתק הוכנס אל הרבי ונקבעה לו פגישה לשעה אחת אחר חצות. הוא נכנס לחדרו של הרבי וסיפר על המצב בישיבה, ושבעקבות זאת הוא החליט להתפטר. את דבריו הוא סיים באמרו: "אני מבקש מהרבי שישחרר אותי מתפקיד המנהל".

שאל אותו הרבי: "ומי לדעתך יחליף אותך בתפקיד?"

לרב פייגלשטוק לא הייתה תשובה, והוא רק משך בכתפיו² הרבי חייך חיוך רחב ואמר לו: "חמי, הרבי הקודם, אמר פעם שהשעה שאחרי חצות הלילה היא "שעה שטותית", אבל שטות כזאת מעולם לא העלתי על דעתי!³

"אילו הייתי יודע שזו הסיבה שבגללה רצית להיכנס ליחידות לא הייתי מאשר זאת. לך לשלום, המשך בתפקידך, ושיהיה בהצלחה". הרב פייגלשטוק כיהן כמנהל הישיבה במשך 40 שנה!

"מישהו מכס הזיל דמעה?!"

השבוע היה אירוע 'שלושים' לזכרו ששודר בזום. אחד המורים אמר שהיה סיפור אחד שבכל פעם שהרב פייגלשטוק סיפר אותו הוא היה מתרגש מחדש.

זה היה בתחילת שנות החמישים כשהוא שימש רק כמורה עדיין בישיבה. היה תלמיד אחד שהיו לו הרבה בעיות משמעת, הוא לא למד והפריע לאחרים ללמוד. כל הצוות הגיע למסקנה שצריכים להרחיק אותו מהישיבה⁴ לתמיד.

הם המתינו רק לישיבת ההנהלה שבה כל הצוות יחליט בצורה רשמית שמקומו של אותו בחור צעיר אינו בין כתלי הישיבה.

בישיבת ההנהלה הביע כל מורה את דעתו בנידון, וכל אחד הסביר מנקודת מבטו מדוע לתלמיד הזה אין מקום בישיבה. בראש השלחן ישב מי שהיה באותם ימים ראש הישיבה, הרב ירחמיאל בנימינסון ע"ה, שהיה רב ידוע עוד ברוסיה, מזקני החסידים, שבנוסף לגדלות התורנית שלו הוא היה אדם טוב לב, אוהב שלום ונעים הליכות שכולם אהבו אותו.

אחרי שכל חברי הצוות הביעו את דעתם, הכול ציפו למוצא פיו של הרב, לשמוע את המילה האחרונה. הרב בנימינסון פנה ליושבים מסביב לשולחן ושאל: "האם מישהו מכס אמר פרק תהלים עבור אותו תלמיד, והזיל כמה דמעות עליו?!"

למשמע השאלה השתררה דממה בחדר. הרב בנימינסון הכריע: "אם כך", אמר, "התלמיד יישאר בישיבה!".

הוא סיים את הסיפור ואמר שאותו תלמיד הקים משפחה חסידית לתפארת של ילדים, נכדים ונינים.

להיכן נעלמו השבטים?

זה מביא אותנו לפרשת השבוע ויחי.

מיד בתחילת הפרשה אנו קוראים על-כך שנודע ליוסף שיעקב אביו חולה והוא מזדרז לבא לבקרו ביחד עם שני בניו, מנשה ואפרים, כדי שיעקב יברך אותם. ואכן, יעקב פונה ליוסף ואומר (פרק מח) "קחם נא אלי ואברכם". יעקב נישק וחיבק אותם ואז יוסף העמיד את מנשה לימין יעקב ואת אפרים לשמאלו, כי מנשה הבכור וראוי לברכה ביד ימין. התורה מספרת שיעקב "שיכל את ידיו", והניח את יד ימינו דווקא על ראש אפרים ואת יד שמאלו על ראש מנשה, ובירך אותם.

כשיוסף ראה זאת "ויתמוך יד אביו להסיר אותה מעל ראש אפרים על ראש מנשה", אבל יעקב לא שיתף פעולה. יוסף פונה לאביו ואומר לו: "לא כן אבי, כי זה הבכור! שים ימינך על ראשו". יוסף ניסה שלוש פעמים לדאוג לכך שיעקב יברך את מנשה ביד ימינו, ובכל זאת הוא לא הצליח.

נשאלת השאלה, מדוע באמת יעקב התעקש לברך דווקא את אפרים ביד ימין.

ישנו מדרש מענין שמאיר את העניין. "רבי נחמיה אמר ניתחכמו ידיו של אבינו יעקב ליתן בכורה לאפרים. אמר ר' שמואל בר נחמן, אמר הקב"ה לרוח הקודש ברגיל ברגיל, לכי אמרי ליעקב ליתן הבכורה לאפרים. הדא הוא דכתיב "ואנכי תרגלתי לאפרים", אימתי "קחם על זרוע"? בשעה שאמר יעקב "קחם נא אלי ואברכם". (ב"ר פצ"ז בכי"ו במנח"י מתוך תורה שלימה)

המדרש קושר את הברכה של יעקב לאפרים עם העתיד של שבט אפרים.

אחרי מותו של שלמה המלך, מלכות ישראל בארץ-ישראל התחלקה לשני ממלכות, מלכות יהודה ומלכות ישראל. מלכות יהודה כללה שני שבטים, שבט יהודה ושבט בנימין ושם מלך רחבעם, בנו של שלמה המלך משבט יהודה. מלכות ישראל כלולה מעשר שבטים, והמלך שלה היה ירבעם בן נבט משבט אפרים.

ממלכת עשרת השבטים הייתה ממלכה גדולה וחזקה מבחינה כלכלית, אבל מבחינה רוחנית המצב היה הפוך בדיוק. ירבעם סגר את הדרכים לירושלים, כדי שעשרת השבטים לא יוכלו לעלות לירושלים ולבקר בממלכת יהודה, ובמקום זה הוא בנה שני 'מקדשים'. אחד בבית א-ל ואחד בדרך. ב'מקדשים' הללו הוא העמיד עגלי זהב וציווה ועודד את כל העם לבוא לאותם מקדשים כדי לעבוד עבודה זרה.

וכך במשך יותר משלש מאות שנה, בראשותם של עשרת השבטים שלטו מלכים שהיו משבט אפרים עד כדי-כך שמלכות ישראל נקראת הרבה פעמים "מלכות אפרים", ועבדו עבודה-זרה, וכשהם הוגלו מארץ ישראל הם 'אבדו', וכפי שהם מוכרים כ"עשרת השבטים האבודים".

מדוע דווקא הם נאבדו בזמן ששבט יהודה ובנימין אמנם הלכו לגלות אבל לא נאבדו?

ההסבר הוא: הם לא אבדו מבחינה טכנית כי לא היה להם GPS, אלא הם התבוללו והפכו לחלק מאותם עמים שלשם הם הוגלו. מאחר והם היו עובדי עבודה-זרה כמו אותם עמים, לכן לא היה שום דבר שייחד אותם.

יעקב שולח אהבה לאפרים

שנים רבות לאחר ברכת יעקב, אנו מוצאים את הנביא ירמיהו יוצא לחפש את השרידים של ממלכת אפרים שעדיין נשארו בארץ ישראל, וקורא להם לחזור הביתה.

בוא ונשמע מה הם המילים שאומר הנביא ירמיהו לאותו שבט שהוריד את

עם ישראל מדרך היהדות, וגרם להם להיות עובדי עבודה זרה. וכך הוא אומר: "הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים כי מדי דברי בו זכור אזכרנו עוד על כן המו מעי לו רחם ארחמנו נאום ה'" (לא, יט).

הפסוק הזה הוא אחד מהפסוקים הידועים ביותר בעם ישראל, והוא נכנס למחזור של ראש-השנה, וגם נאמר בהפטרה ביום השני של ראש-השנה. מדוע? כי הפסוק הזה אומר שלקב"ה יש אהבה ללא תנאי לאפרים. נכון, אפרים עשו את כל הדברים הכי גרועים, אבל למרות הכול הקב"ה יאהב את אפרים, לא משנה מה הוא יעשה.

וזה קרה בזכות אותה ברכה של יעקב אבינו לאבי שבט אפרים בנו של יוסף. הוא הכריז בקול שאת אותו ילד שעושה בעיות, משתולל, ועושה צרות בבית הספר, אותו צריך לאהוב אהבה ללא תנאים, וכמו שהנביא הושע אומר: "ואנכי תרגלתי לאפרים קחם על זרועותי" בחבלי אדם אמשכם בעבותות אהבה" (יא, ג-ד).

אנו מזכירים את זה בראש-השנה כי אנו רוצים לעורר את האהבה ללא תנאים של הקב"ה לעם ישראל, "אמשכם בעבותות אהבה".